

УДК 332.13

Пушкарчук І.М., к.е.н., доцент

Мишко О.А., к.е.н.

Луцький національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА РІЗНИХ СФЕР ВИРОБНИЦТВА В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

У статті проведено аналітичне дослідження масштабів та динаміки розвитку підприємницької діяльності в Україні. Виявлено особливості розвитку та роль підприємництва різних сфер виробництва в економіці України. Визначено роль суб'єктів малого, середнього і великого підприємництва за окремими видами економічної діяльності. Встановлено проблеми розвитку підприємництва різних сфер виробництва та структурні диспропорції розвитку економіки України.

Ключові слова: підприємництво, вид економічної діяльності, сфера виробництва, матеріальне виробництво, підприємництво у сфері виробництва матеріальних благ, підприємництво у сфері надання послуг.

Pushkarchuk I., Myshko O.

THE CHARACTERISTICS OF ENTERPRENEURIAL DEVELOPMENT IN VARIOUS SPHERES OF PRODUCTION IN ECONOMICS OF UKRAINE

The analytical investigation of range and dynamics of entrepreneurial development in Ukraine are conducted in the article. The characteristics and of the role of entrepreneurial development in various spheres of production in the economy of Ukraine are revealed. The role of small, medium and large businesses entities in various lines of business are determined. The problems of entrepreneurial development in different spheres of production and structural disparities of economic development of Ukraine are determined.

Keywords: entrepreneurship, line of business, sphere of production, material production, entrepreneurship in sphere of production material values, entrepreneurship in service industries.

Пушкарчук І.Н., Мышко О.А.

ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ И РОЛЬ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В РАЗЛИЧНЫХ СФЕРАХ ПРОИЗВОДСТВА В ЭКОНОМИКЕ УКРАИНЫ

В статье проведено аналитическое исследование масштабов и динамики развития предпринимательской деятельности в Украине. Выявлены особенности развития и роль предпринимательства в различных сферах производства в экономике Украины. Определена роль субъектов малого, среднего и крупного предпринимательства по отдельным видам экономической деятельности. Установлено проблемы развития предпринимательства различных сфер производства и структурные диспропорции развития экономики Украины.

Ключевые слова: предпринимательство, вид экономической деятельности, сфера производства, материальное производство, предпринимательство в сфере производства материальных благ, предпринимательство в сфере предоставления услуг.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Підприємництво є базовим фактором фінансової стабілізації та капіталізації національної економіки, адже сприяє розвитку реальної економіки, нарощенню виробничого, індустріального і науково-технічного потенціалу держави. Рівень розвитку підприємництва детермінує й рівень, якість і спрямованість економічного розвитку країни, тому актуальним вбачається систематичний аналіз динаміки й особливостей розвитку підприємницької діяльності задля своєчасного реагування та прийняття адекватних рішень, що дозволять активізувати та інтенсифікувати розвиток національної економіки. Аналізуючи рівень розвитку підприємництва та його роль в національній економіці, необхідно

досліджувати таку діяльність за сферами, а також видами економічної діяльності, оскільки економіка будь-якої країни є єдиною системою суб'єктів підприємництва взаємопов'язаних видів економічної діяльності та сфер виробництва.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблематика розвитку підприємництва, механізмів його активізації, державного регулювання та стимулювання в цілому, а також за окремими сферами виробництва й видами економічної діяльності є об'єктом наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців. Зокрема, ці наукові проблеми є колом теоретичних та прикладних дослідження таких науковців, як В.Акімов, Р.Алієв, О.Амосов, О.Амоша, Л.Беззубко, Т.Березянюк, І.Бланк, З.Варналій, І.Вахович, В.Геєць, Т.Говорушко, В.Горфинкель, В.Гриньова, Л.Дейнеко, І.Дмитрієв, М.Долішній, Ю.Драчук, В.Котляренко, І.Кривов'язюк, В.Кунін, В.Ляшенко, С.Мочерний, Н.Носова, Й.Петрович, О.Рудницька, Г.Староватов, І.Федулова, Г.Черевко, Н.Чумаченко, Л.Шинкарук та інші. Водночас спостерігається брак комплексних аналітичних досліджень особливостей розвитку підприємництва за сферами виробництва в економіці України, видами економічної діяльності, розмірами підприємницької діяльності, які б давали змогу виявляти динаміку й тенденції таких процесів, сильні та слабкі сторони структурного розвитку економіки, пріоритети і стратегічні орієнтири розвитку вітчизняної економіки та її структурної трансформації, а також розробляти дієві механізми гармонізації структури національної економіки.

Цілі статті. Так, основна мета статті полягає в аналітичному дослідженні особливостей розвитку підприємництва в економіці України та з'ясуванні його вагомості за різними сферами виробництва, видами економічної діяльності та розмірами.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Підприємництво – надзвичайно багатопрофільна господарська діяльність, що охоплює практично всі сфери суспільного виробництва та види економічної діяльності. Відповідно до умов та участі у створенні суспільного продукту національна економіка поділяється на дві сфери: матеріального виробництва і нематеріального. Таким чином, двома основними сферами для здійснення підприємницької діяльності є сфера матеріального виробництва (виробнича сфера) і сфера нематеріального виробництва (невиробнича сфера).

Масштаби підприємництва за будь-яким видом економічної діяльності та сферою суспільного виробництва відображає кількість суб'єктів господарювання, тому проаналізуємо їх чисельність. Кількість суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності та їх розподіл за розмірами згідно даних Державної служби статистики України та Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Кількість суб'єктів господарювання в Україні та їх розподіл за суб'єктами великого, середнього, малого та мікропідприємництва за видами економічної діяльності* [1; 2, с. 35]

Види економічної діяльності	Код за КВЕД-2010	Роки	Кількість суб'єктів господарювання, одиниць			Частка суб'єктів господарювання за їх розмірами у загальній кількості суб'єктів господарювання, у %			
			усього	у тому числі		суб'єкти великого підприємництва	суб'єкти середнього підприємництва	суб'єкти малого підприємництва	з них суб'єкти мікропідприємництва
				підприємства	фізичні особи – підприємці				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Усього		2010	2183928	378810	1805118	0,0	1,0	99,0	95,9
		2011	1701620	375695	1325925	0,1	1,2	98,7	94,5

Продовж. табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Усього		2012	1600127	364935	1235192	0,0	1,3	98,7	94,4
		2013	1722070	393327	1328743	0,0	1,1	98,9	95,1
		2014	1932161	341001	1591160	0,0	0,9	99,1	96,3
Сільське, лісове та рибне господарство	A	2010	80321	50666	29655	0,0	4,3	95,7	90,2
		2011	61488	41677	19811	0,0	5,3	94,7	85,6
		2012	68497	47656	20841	0,0	4,6	95,4	87,1
		2013	71058	49848	21210	0,0	4,1	95,9	87,8
		2014	75660	46012	29648	0,0	3,8	96,2	87,6
Промисловість	B+C+ D+E	2010	151969	47827	104142	0,2	4,1	95,7	87,8
		2011	122255	47479	74776	0,3	5,0	94,7	84,5
		2012	114028	43356	70672	0,4	5,1	94,5	83,8
		2013	121244	49130	72114	0,3	4,7	95,0	85,2
		2014	131491	42187	89304	0,2	3,7	96,1	88,5
Будівництво	F	2010	75221	38215	37006	0,0	2,0	98,0	89,5
		2011	59197	37544	21653	0,0	2,5	97,5	86,7
		2012	50830	34077	16753	0,0	2,7	97,3	84,7
		2013	52983	36185	16798	0,0	2,3	97,7	86,6
		2014	52189	29785	22404	0,0	1,8	98,2	89,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	2010	1197328	110154	1087174	0,0	0,4	99,6	97,9
		2011	921491	111638	809853	0,0	0,5	99,5	97,2
		2012	843075	103798	739277	0,0	0,5	99,5	97,2
		2013	890658	110414	780244	0,0	0,4	99,6	97,5
		2014	988694	93972	894722	0,0	0,3	99,7	98,2
Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність	H	2010	145934	13603	132331	0,0	0,9	99,1	96,4
		2011	99951	14792	85159	0,0	1,3	98,7	94,0
		2012	87252	15472	71780	0,0	1,6	98,4	93,1
		2013	92366	16810	75556	0,0	1,5	98,5	93,7
		2014	111807	14909	96898	0,0	1,1	98,9	95,4
Тимчасове розміщування й організація харчування	I	2010	50033	9777	40256	0,0	0,9	99,1	92,9
		2011	42850	9880	32970	0,0	1,0	99,0	90,8
		2012	44085	9495	34590	0,0	1,1	98,9	91,8
		2013	52077	10096	41981	0,0	0,9	99,1	93,6
		2014	57553	7885	49668	0,0	0,5	99,5	96,2
Інформація та телекомунікації	J	2010	55977	13189	42788	0,0	0,7	99,3	95,5
		2011	54239	14372	39867	0,0	0,8	99,2	95,0
		2012	66568	13448	53120	0,0	0,6	99,4	95,9
		2013	86377	14885	71492	0,0	0,5	99,5	96,9
		2014	114355	13319	101036	0,0	0,3	99,7	98,0
Фінансова та страхова діяльність	K	2010	14361	5702	8659	0,0	3,1	96,9	91,5
		2011	11190	5593	5597	0,1	4,0	95,9	89,2
		2012	10342	4972	5370	0,1	4,8	95,1	88,0
		2013	11069	4996	6073	0,1	3,3	96,6	90,0
		2014	11888	4410	7478	0,0	2,7	97,3	91,6
Операції з нерухомим майном	L	2010	50387	27603	22784	0,0	1,5	98,5	90,9
		2011	48153	28783	19370	0,0	1,5	98,5	90,3
		2012	81726	32121	49605	0,0	0,9	99,1	94,5
		2013	92013	35076	56937	0,0	0,7	99,3	95,5
		2014	97794	31201	66593	0,0	0,5	99,5	96,5
Професійна, наукова та технічна діяльність	M	2010	120705	32189	88516	0,0	0,8	99,2	95,9
		2011	93493	32963	60530	0,0	1,0	99,0	94,9
		2012	87431	30973	56458	0,0	1,0	99,0	94,9
		2013	97052	33946	63106	0,0	0,8	99,2	95,7
		2014	115123	30028	85095	0,0	0,6	99,4	96,9
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	2010	72542	16011	56531	0,0	1,5	98,5	93,9
		2011	56359	16774	39585	0,0	1,9	98,1	92,3
		2012	38769	16086	22683	0,0	2,9	97,1	88,7
		2013	40191	17478	22713	0,0	2,7	97,3	88,8
		2014	44144	15177	28967	0,0	2,1	97,9	91,4
Освіта	P	2010	10839	2454	8385	0,0	1,0	99,0	94,4
		2011	7785	2434	5351	0,0	1,2	98,8	92,3
		2012	7317	2162	5155	0,0	1,1	98,9	92,7
		2013	8467	2367	6100	0,0	0,8	99,2	94,0
		2014	10117	2081	8036	0,0	0,6	99,4	95,9

Продовж. табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q	2010	18244	4684	13560	0,0	1,6	98,4	92,5
		2011	16453	4883	11570	0,0	1,8	98,2	91,3
		2012	16479	4636	11843	0,0	1,7	98,3	91,1
		2013	18048	4914	13134	0,0	1,5	98,5	91,8
		2014	21114	4093	17021	0,0	1,0	99,0	94,1
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R	2010	11851	2078	9773	0,0	0,9	99,1	96,5
		2011	9657	2214	7443	0,0	1,1	98,9	95,5
		2012	9238	2027	7211	0,0	1,5	98,5	94,1
		2013	11620	2341	9279	0,0	1,0	99,0	95,9
		2014	13523	1946	11577	0,0	0,7	99,3	97,1
Надання інших видів послуг	S	2010	128216	4658	123558	0,0	0,1	99,9	98,8
		2011	97059	4669	92390	0,0	0,1	99,9	98,4
		2012	74490	4656	69834	0,0	0,1	99,9	98,4
		2013	76847	4841	72006	0,0	0,1	99,9	98,7
		2014	86709	3996	82713	0,0	0,1	99,9	99,2

* Без урахування банків.

В цілому на території України функціонує понад 1,9 млн суб'єктів господарювання. У структурі суб'єктів господарювання більшу частку складають підприємства, аніж фізичні особи-підприємці.

Кількість зареєстрованих підприємств за кожним видом економічної діяльності свідчить про її привабливість для підприємницької діяльності. Найбільша чисельність суб'єктів підприємництва спостерігається у сфері надання послуг матеріального характеру й, зокрема, у торгівлі (табл. 2). Такий розподіл за видами економічної діяльності можна пояснити впливом чинника обіговості капіталу, яка є найбільшою на підприємствах оптової та роздрібною торгівлі [3, с. 79].

Загалом в Україні понад 70% суб'єктів господарювання задіяні у сфері надання матеріальних послуг і понад 13% у сфері виробництва матеріальних благ (рис. 1). У сфері ж виробництва нематеріальних послуг і надання нематеріальних благ у 2014 році відмічалось відповідно 6,68% і 6,8% загальної чисельності суб'єктів підприємництва. Такий розподіл суб'єктів господарювання за сферами суспільного виробництва цілком очевидний, адже, сфера матеріального виробництва є пріоритетною і стратегічно важливою частиною національної економіки, що забезпечує населення усіма необхідними для існування предметами споживання і засобами праці, а тому її продукція є високозатребуваною.

Таблиця 2

Чисельність суб'єктів підприємництва у розрізі сфер виробництва

Роки	Загальна чисельність суб'єктів підприємництва, одиниць	Чисельність суб'єктів підприємництва у сфері матеріального виробництва, одиниць			Чисельність суб'єктів підприємництва у сфері нематеріального виробництва, одиниць		
		всього	у т.ч.		всього	у т.ч.	
			у сфері виробництва матеріальних благ	у сфері надання послуг матеріального характеру		у сфері виробництва нематеріальних благ	у сфері надання послуг нематеріального характеру
2010	2183928	1871898	307511	1564387	312030	142880	169150
2011	1701620	1448878	242940	1205938	252742	121788	130954
2012	1600127	1376924	233355	1143569	223203	115679	107524
2013	1722070	1469451	245285	1224166	252619	137637	114982
2014	1932161	1630311	259340	1370971	301850	170387	131463

* Розраховано за даними Державної служби статистики України [1].

Співвідношення обсягів реалізованої продукції (робіт, послуг) суб'єктами господарювання за видами економічної діяльності у 2010-2014 роках наведено у

таблиці 3 і на рисунку 2. Як бачимо, найбільшу частку становлять обсяги реалізації продукції суб'єктів господарювання, що належать до промисловості та торгівлі, що визначає їх першочергову і визначальну роль в економіці України.

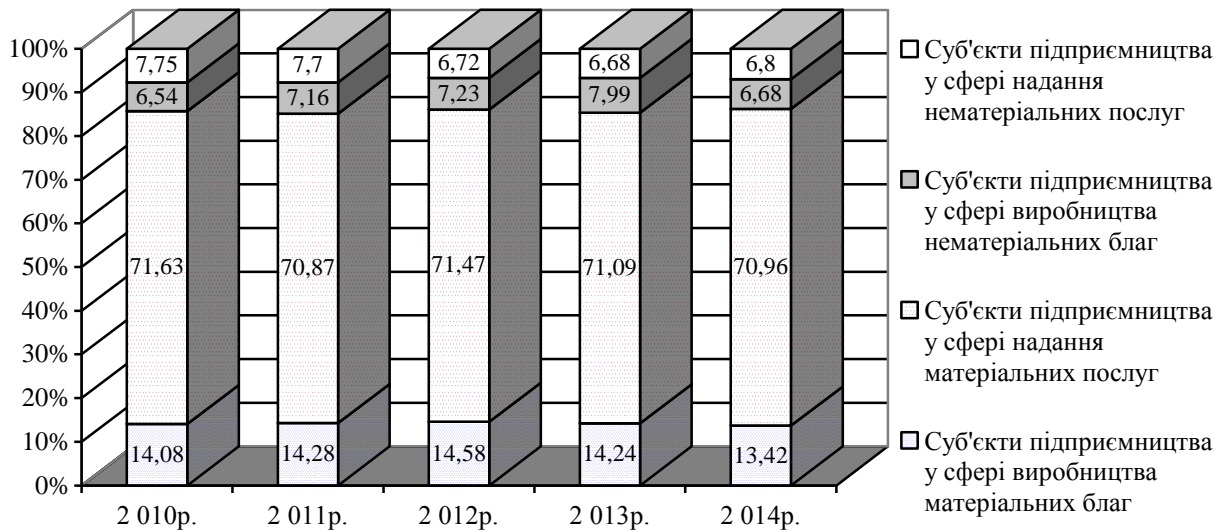

Рис. 1. Частка суб'єктів підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання за сферами виробництва, %

* Складено за даними Державної служби статистики України [1].

Таблиця 3

Обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктами господарювання та частка суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва у них за видами економічної діяльності [1; 2, с. 38]

Вид економічної діяльності	Код за КВЕД-2010	Роки	Обсяги реалізованої продукції суб'єктами господарювання, млн. грн.			Частка суб'єктів господарювання у обсягах реалізованої продукції за їх розмірами у загальній кількості суб'єктів господарювання, у %			
			усього	у тому числі		суб'єкти великого підприємництва	суб'єкти середнього підприємництва	суб'єкти малого підприємництва	з них суб'єкти мікропідприємництва
				підприємства	фізичні особи – підприємці				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Усього		2010	3596646,4	3366228,2	230418,2	39,0	39,3	21,7	10,3
		2011	4202455,2	3991239,4	211215,8	42,3	38,5	19,2	8,8
		2012	4459818,8	4203169,6	256649,2	39,5	40,0	20,5	9,8
		2013	4334453,1	4050215,0	284238,1	39,6	38,8	21,6	10,6
		2014	4459702,2	4170659,9	289042,3	39,1	38,9	22,0	10,9
Сільське, лісове та рибне господарство	A	2010	103561,2	99891,4	3669,8	11,3	63,3	25,4	12,9
		2011	130604,4	126961,2	3643,2	9,6	60,6	29,8	11,0
		2012	167332,5	162611,1	4721,4	11,6	56,2	32,2	11,6
		2013	166277,9	161130,3	5147,6	14,1	53,6	32,3	11,3
		2014	220163,3	213929,8	6233,5	14,3	53,3	32,4	11,0
Промисловість	B+C+D+E	2010	1173801,8	1159231,4	14570,4	63,5	30,8	5,7	2,1
		2011	1478701,9	1464792,1	13909,8	66,8	28,1	5,1	1,7
		2012	1517617,7	1498929,7	18688,0	63,9	30,3	5,8	1,9
		2013	1493850,1	1473091,5	20758,6	62,5	31,1	6,4	2,2
		2014	1567714,0	1546614,9	21099,1	59,5	34,0	6,5	2,2
Будівництво	F	2010	101991,1	96725,3	5265,8	6,1	...	41,1	17,0
		2011	124813,4	120419,5	4393,9	9,3	54,2	36,5	12,7
		2012	159430,4	155790,7	3639,7	8,5	...	38,0	12,7
		2013	144765,8	141125,7	3640,1	10,9	14,0
		2014	154619,0	150466,6	4152,4	6,8	12,8

Продовж. табл. 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	2010	1555284,6	1406132,7	149151,9	26,5	42,4	31,1	14,7
		2011	1720868,9	1587116,5	133752,4	28,3	43,6	28,1	13,2
		2012	1783736,9	1623609,6	160127,3	27,0	44,5	28,5	14,4
		2013	1782399,7	1612134,4	170265,3	27,8	43,8	28,4	14,7
		2014	1795659,9	1629690,6	165969,3	29,3	41,4	29,3	15,1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H	2010	160170,2	143791,5	16378,7	54,7	25,9	19,4	11,6
		2011	200477,7	184764,3	15713,4	57,4	24,9	17,7	9,7
		2012	228906,6	212299,8	16606,8	53,8	26,9	19,3	9,8
		2013	224523,5	207138,3	17385,2	52,8	26,8	20,4	10,6
		2014	223068,4	203561,3	19507,1	48,4	30,2	21,4	11,3
Тимчасове розміщення й організація харчування	I	2010	16578,9	11613,4	4965,5	9,2	39,3	51,5	33,3
		2011	18213,7	12940,7	5273,0	... ^k	38,7	50,9	31,7
		2012	23906,6	16519,3	7387,3	... ^k	39,4	51,5	33,9
		2013	30322,4	16726,9	13595,5	... ^k	47,2	45,2	30,5
		2014	22684,6	14346,3	8338,3	... ^k	... ^k	55,6	39,1
Інформація та телекомунікації	J	2010	73015,0	65925,6	7089,4	44,9	... ^k	28,1	16,1
		2011	82637,9	74348,2	8289,7	43,6	... ^k	28,5	16,4
		2012	90074,4	79354,9	10719,5	44,0	... ^k	30,7	18,2
		2013	94278,2	80410,4	13867,8	41,6	25,7	32,7	20,9
		2014	105689,6	84103,6	21586,0	34,5	27,2	38,3	26,4
Фінансова та страхова діяльність	K	2010	168949,9	165569,8	3380,1	60,1	... ^k	7,9	3,3
		2011	171887,7	169004,7	2883,0	68,3	... ^k	7,0	3,0
		2012	165844,5	164141,6	1702,9	2,8	... ^k	6,3	2,2
		2013	93696,0	92238,4	1457,6	4,3	... ^k	... ^k	3,8
		2014	60149,8	58597,0	1552,8	... ^k	... ^k	... ^k	5,7
Операції з нерухомим майном	L	2010	42242,0	36482,9	5759,1	... ^k	36,0	63,0	30,8
		2011	45445,7	40094,2	5351,5	... ^k	42,2	56,7	28,7
		2012	63020,4	53105,1	9915,3	2,9	37,9	59,2	33,1
		2013	61518,0	50218,0	11300,0	3,7	30,3	66,0	39,2
		2014	66412,9	55103,9	11309,0	... ^k	... ^k	64,3	37,5
Професійна, наукова та технічна діяльність	M	2010	151520,8	143937,3	7583,5	61,3	17,5	21,2	11,1
		2011	171302,8	165042,5	6260,3	64,6	18,1	17,3	8,7
		2012	186857,2	176578,8	10278,4	54,5	24,4	21,1	11,9
		2013	164737,8	152777,2	11960,6	47,3	27,6	25,1	14,6
		2014	159753,4	145645,5	14107,9	53,0	21,3	25,7	15,8
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	2010	28731,7	23768,9	4962,8	... ^k	44,4	54,6	30,1
		2011	34094,4	29861,8	4232,6	4,6	48,3	47,1	24,6
		2012	42976,5	38887,3	4089,2	... ^k	56,1	43,1	21,4
		2013	41498,1	37078,2	4419,9	... ^k	50,7	46,2	23,4
		2014	46479,2	41289,3	5189,9	10,2	48,7	41,1	21,1
Освіта	P	2010	1943,8	1552,2	391,6	... ^k	... ^k	51,2	30,8
		2011	2055,5	1665,3	390,2	–	... ^k	57,0	32,8
		2012	2356,5	1787,1	569,4	–	... ^k	66,6	39,2
		2013	2490,4	1786,8	703,6	–	28,2	71,8	42,1
		2014	2353,3	1591,0	762,3	–	28,1	71,9	44,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q	2010	7663,6	6523,4	1140,2	–	64,9	35,1	19,9
		2011	8507,8	7253,5	1254,3	–	62,8	37,2	20,6
		2012	9873,4	8390,1	1483,3	–	62,2	37,8	20,6
		2013	10881,7	9193,7	1688,0	–	61,5	38,5	20,6
		2014	9356,2	7509,4	1846,8	–	55,8	44,2	25,3
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R	2010	3359,1	2789,8	569,3	... ^k	35,0	38,9	26,1
		2011	5018,4	4359,6	658,8	... ^k	36,0	33,5	20,3
		2012	9032,6	7916,3	1116,3	34,9	41,3	23,8	18,0
		2013	13956,9	12527,8	1429,1	22,5	... ^k	... ^k	14,2
		2014	17089,7	15595,0	1494,7	24,7	60,0	15,3	11,4
Надання інших видів послуг	S	2010	7832,7	2292,6	5540,1	–	12,6	87,4	75,1
		2011	7825,0	2615,3	5209,7	–	13,4	86,6	72,6
		2012	8852,6	3248,2	5604,4	–	... ^k	85,4	69,3
		2013	9256,6	2637,4	6619,2	–	... ^k	... ^k	71,1
		2014	8508,9	2615,7	5893,2	–	... ^k	... ^k	73,5

* Без урахування банків.

Умовні позначення: (–) – явищ не було; (...^k) – дані вилучено з метою забезпечення виконання Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності інформації.

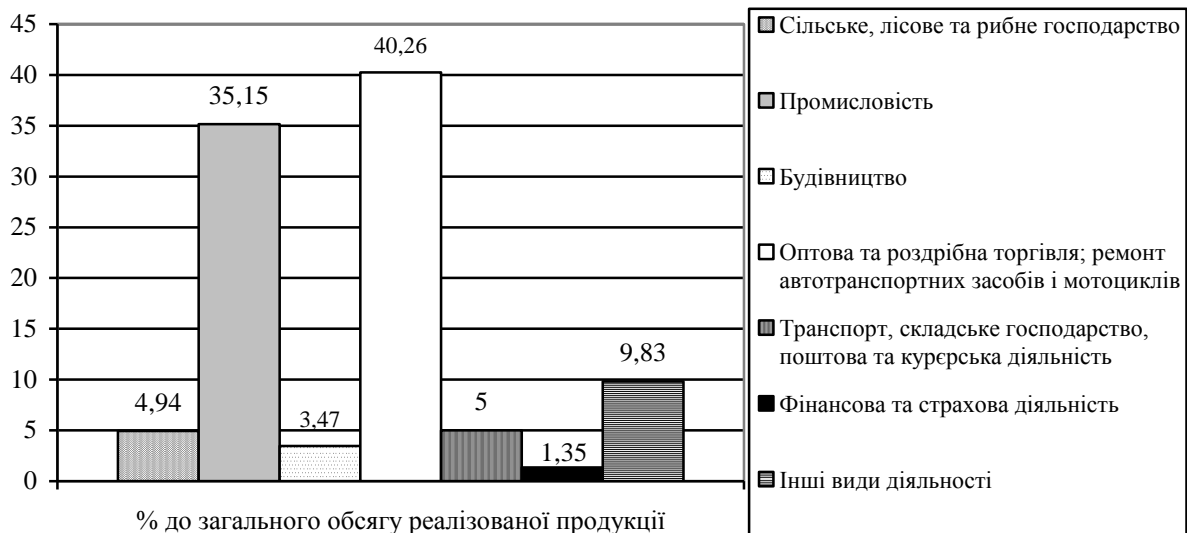

Рис. 2. Обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) суб'єктами підприємництва різних видів економічної діяльності у 2014 році (за даними Державної служби статистики України), %

* Складено за даними Державної служби статистики України [1].

Якщо ж розглядати за сферами виробництва, то найбільші обсяги реалізованої продукції спостерігаються саме за суб'єктами господарювання у сфері матеріального виробництва і, зокрема – у сфері надання послуг матеріального характеру (табл. 4). На суб'єкти господарювання сфери виробництва матеріальних благ у загальній структурі обсягу реалізованої продукції припадало понад 40% загальної його величини.

Таблиця 4

Частка суб'єктів підприємництва різних сфер виробництва у загальних обсягах реалізованої продукції

Роки	Обсяг реалізованої продукції усіма суб'єктами підприємництва, %	Питома вага обсягу реалізованої продукції суб'єктами підприємництва у сфері матеріального виробництва, %			Питома вага обсягу реалізованої продукції суб'єктами підприємництва у сфері нематеріального виробництва, %		
		всього	у т.ч.		всього	у т.ч.	
			у сфері виробництва матеріальних благ	у сфері надання послуг матеріального характеру		у сфері виробництва нематеріальних благ	у сфері надання послуг нематеріального характеру
2010	100,00	91,90	38,35	53,54	8,10	7,53	0,58
2011	100,00	92,58	41,26	51,31	7,42	6,87	0,56
2012	100,00	92,62	41,36	51,27	7,38	6,70	0,68
2013	100,00	93,86	41,64	52,22	6,14	5,29	0,84
2014	100,00	94,40	43,56	50,85	5,60	4,76	0,84

* Розраховано за даними Державної служби статистики України [1].

Щодо обсягів валової доданої вартості, то у сфері виробництва матеріальних благ створюється понад третина її загальної величини, створеної усіма суб'єктами господарювання в економіці України (табл. 5).

Понад 22% загального обсягу валової доданої вартості створюється у промисловості, від 8,4% до 11,8% – у сільському, лісовому та рибному господарстві, понад 2,6% – у будівництві, понад 16,3% – у торгівлі.

Таблиця 5

Валова додана вартість за видами економічної діяльності
(у фактичних цінах) [1]

Види економічної діяльності	млн. грн.					у % до загального підсумку				
	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
<i>Разом</i>	<i>992175</i>	<i>1166900</i>	<i>1262157</i>	<i>1336364</i>	<i>1361696</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
Сільське, лісове та рибне господарство	82948	109961	113245	132354	160516	8,4	9,4	9,0	9,9	11,8
Промисловість	250774	294067	313565	303086	310874	25,3	25,2	24,8	22,7	22,8
Будівництво	36648	41057	40500	38450	34979	3,7	3,5	3,2	2,9	2,6
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	162171	201746	210232	222789	222675	16,3	17,3	16,7	16,7	16,4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	87269	108123	103869	110085	109136	8,8	9,3	8,2	8,2	8,0
Тимчасове розміщення й організація харчування	10105	11639	11459	11540	9789	1,0	1,0	0,9	0,9	0,7
Інші види економічної діяльності	362260	400307	469287	518060	513727	36,5	34,3	37,2	38,8	37,7

Висновки. Проведений аналіз підтверджує вагомість та масштаби підприємництва у різноманітних сферах і видах економічної діяльності та, головним чином, у сфері виробництва матеріальних благ. Проте, на жаль, розвиток підприємництва у сфері виробництва матеріальних благ характеризується недостатньою ефективністю. Також вислідковуються серйозні структурні деформації вітчизняної економіки. Тому нині необхідно змінити пріоритети в економічній політиці та структурному розвитку економіки України. Насамперед, забезпечення збалансованості та пропорційності розвитку вітчизняної економіки потребує зосередження більшої уваги на механізмах стимулювання та активізації розвитку наукомісткого матеріального виробництва, що дозволить задовільнити потреби як внутрішнього, так і зовнішнього ринку у конкурентоспроможній продукції.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Діяльність суб'єктів великого, середнього, малого та мікропідприємництва – 2014 : статистичний збірник / Державна служба статистики України. – К. : ТОВ «Видавництво «Консультант», 2015. – 480 с.
3. Дмитрієв І. А. Активізація підприємницької діяльності промислових підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / І. А. Дмитрієв ; Східноукр. нац. ун-т ім. В.Далія. – Луганськ, 2010. – 379 с.